ঘ

বুধবৰীয়া বুলনি

দৈনিক অসম, গুৱাহাটী, ২৩ জানুৱাৰী, ২০১৩

DAINIK ASAM, Guwahati, Wednesday, January 23, 2013

অস্কাৰ বঁটা আৰু ভাৰতবাসীৰ প্ৰত্যাশা

চলচ্চিত্ৰ | জিতুমণি পাঠক

ভাৰতীয় ছবিজগতৰ এশ বছৰীয়া ইতিহাসত এতিয়ালৈ যিকেইটা অস্কাৰ বঁটা ভাৰতলৈ আহিছে তাত ভাৰতীয় ছবি উদ্যোগৰ অৱদান শূন্যপ্ৰায়। অস্কাৰ প্ৰাপ্তিৰ তালিকাত ইতিমধ্যে পাঁচগৰাকীকৈ ভাৰতীয়ই নিজৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে যদিও ইয়াৰ বাবে তেওঁলোকে আশীৰ্বাদপুষ্ট হ'বলগীয়াত পৰিছে বিদেশী পৰিচালক বা প্ৰযোজনা সংস্থাৰ।

ভাৰতীয় চিনেমাই এশবছৰ সম্পূৰ্ণ কৰাৰ লগে লগে সমগ্ৰ দেশজুৰি সৃষ্টি হৈছে এক উখল-মাখল পৰিৱেশৰ। দেশবাসী সাজু হৈছে এই শতবৰ্ষীয় জয়ন্তীক উলহ-মালহেৰে উদ্‌যাপন কৰিবলৈ, স্মৰণীয় কৰি তুলিবলৈ। দাদা চাহেব ফাল্কেই ১৯১৩ চনতে 'ৰাজা হৰিশ্চন্দ্ৰ' নিৰ্মাণেৰে ভাৰতীয় চিনেমাৰ ইতিহাসৰ পাতনি মেলিছিল আৰু তাৰ পিছৰেপৰা বহুতো উত্থান-পতনেৰে আজি ই এশ বছৰত ভৰি দিছেহি।
ভাৰতীয় ছবিয়ে এই দীৰ্ঘ পৰিক্ৰমাত সমগ্ৰ বিশ্বতে নিজৰ এক স্থিতি প্ৰতিপন্ন কৰিবলৈ যে সক্ষম হৈছে তাত কোনো সন্দেহ নাই। কিন্তু ইয়াৰ পিছতো প্ৰতিগৰাকী ভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰপ্ৰেমীৰ অন্তৰ অজানিতে হ'লেও এক বিষাদৰ ছায়াই আৱৰি ৰাখিছে আৰু ইয়াৰ কাৰণ হৈছে বিশ্বৰ ছবি জগতৰ সৰ্বোত্তম পুৰস্কাৰ হিচাপে বিবেচিত 'একাডেমী এৱাৰ্ড' বা 'অস্কাৰ'ক লৈ। আজিও যেন ভাৰতীয় ছবিজগত প্ৰকৃতাৰ্থত এই সৰ্বোচ্চতম পদকটিৰ পৰা বঞ্চিত হৈয়েই আছে।

অস্কাৰৰ ইতিহাসৰ সৈতে ভাৰতৰ সম্পৰ্ক স্থাপিত হৈছিল ১৯৫৭ চনত। ইয়াৰ আগলৈকে অস্কাৰত ইংৰাজী ভাষাৰ বাহিৰে অন্য ভাষাৰ ছবিক পুৰস্কৃত কৰিবলৈ তেনে কোনো বিশেষ শিতানৰ সংযোজন ঘটা নাছিল। অৱশ্যে অস্কাৰৰ প্ৰাৰম্ভণৰ পৰাই 'অনাৰেৰী এৱাৰ্ড' নামেৰে এটি বঁটাৰ প্ৰচলন আছিল যদিও বিদেশী ভাষাৰ 'শ্ৰেষ্ঠ ছবি'ৰ শিতানটি আৰম্ভ হয় ১৯৫৭ চনৰ পৰা আৰু সেই বছৰটিতে ভাৰতে বিদেশী ভাষাৰ 'শ্ৰেষ্ঠ ছবি' শিতানটিলৈ মাডাৰ ইণ্ডিয়া' নামৰ হিন্দীভাষী ছবিখন প্ৰেৰণ কৰিছিল। প্ৰথম বছৰটোতে অস্কাৰ প্ৰতিযোগিতাত 'মাডাৰ ইণ্ডিয়া'ই যি এক অভাৱনীয় সাফল্য লাভ কৰিছিল সেই কথাই এনে এক ইংগিত বহন কৰিছিল যে অস্কাৰপ্ৰাপ্তি ভাৰতৰ বাবে এক অলীক স্বপ্ন নহয়। অস্কাৰৰ মনোনয়ন লাভ কৰা বহু ছবিৰ মাজত ছৰ্ট লিষ্টেড হোৱা চাৰিখনৰ ভিতৰৰ এখন আছিল 'মাডাৰ ইণ্ডিয়া'। কিন্তু শেষ মুহূৰ্তত মাত্ৰ এটি ভোটৰ ব্যৱধানত 'নাইট অৱ কেবিৰিয়া (Night of Cabiria) নামৰ ছবিখনৰ ওচৰত 'মাডাৰ ইণ্ডিয়া' পৰাস্ত হ'বলগীয়া হয়। এই পৰাজয়ে কিন্তু ভাৰতবাসীৰ মনত এক প্ৰত্যাশাৰে সৃষ্টি কৰিছিল। কাৰণ প্ৰথমখন ছবিয়েই বিশ্বমানৰ এক প্ৰতিযোগিতাত ইমান নিকটতম প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা আগবঢ়াব পৰাটোৱে যেন ভাৰতীয় ছবিজগতৰ এক বিশাল সম্ভাৱনাময়তাৰ কথা ব্যক্ত কৰিছিল। কিন্তু বাস্তৱত ভাৰতবাসীৰ সেই প্ৰত্যাশাৰ সাৰ্থক প্ৰতিফলন নঘটিল। 'মাডাৰ ইণ্ডিয়া'ৰ পিছৰে পৰা ভাৰতে নিয়মিতভাৱে অস্কাৰলৈ মনোনয়নৰ বাবে ছবি প্ৰেৰণ কৰি থাকিল যদিও এই দীৰ্ঘ সময়ছোৱাত 'মাডাৰ ইণ্ডিয়া'ৰ বাহিৰে মাথোঁ কেৱল 'চালাম বম্বে' আৰু 'লগান' নামৰ দুখন ছবিহে 'ছৰ্ট লিষ্টেড' হ'বলৈ সক্ষম হ'ল। পুৰস্কাৰ লাভৰ ক্ষেত্ৰত কিন্তু 'বিদেশী ভাষাৰ শ্ৰেষ্ঠ ছবি' শিতানটিত ভাৰতৰ পৰিসংখ্যা আজিও শূন্য।

ভাৰতীয় ছবিজগতৰ এশ বছৰীয়া ইতিহাসত এতিয়ালৈ যিকেইটা অস্কাৰ বঁটা ভাৰতলৈ আহিছে তাত ভাৰতীয় ছবি উদ্যোগৰ অৱদান শূন্যপ্ৰায়। অস্কাৰ প্ৰাপ্তিৰ তালিকাত ইতিমধ্যে পাঁচগৰাকীকৈ ভাৰতীয়ই নিজৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে যদিও ইয়াৰ বাবে তেওঁলোকে আশীৰ্বাদপুষ্ট হ'বলগীয়াত পৰিছে বিদেশী পৰিচালক বা প্ৰযোজনা সংস্থাৰ। আৰু ইয়াৰ বাবেও ভাৰতবাসীয়ে অপেক্ষা কৰিবলগীয়া হ'ল এক দীৰ্ঘ সময়। ১৯১৩ চনতে ছবি নিৰ্মাণৰ পাতনি মেলা ভাৰতৰ অস্কাৰপ্ৰাপ্তিৰ স্বপ্ন পূৰণ হয় ১৯৮২ চনত ভানু আথাইয়াৰ জৰিয়তে। ৰিছাৰ্ড এটেনব'ৰ পৰিচালিত 'গান্ধী' ছবিৰ বাবে জন ম'ল' (John Mollo) আৰু ভানু আথাইয়াই যুটীয়াভাৱে 'শ্ৰেষ্ঠ সাজ-সজ্জাকাৰী' বঁটাপ্ৰাপ্তিৰে অস্কাৰ বঁটাপ্ৰাপকৰ প্ৰথমগৰাকী ভাৰতীয় হিচাপে নিজৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰে। এগৰাকী ভাৰতীয়ই ভাৰতলৈ বুলি কঢ়িয়াই অনা সেয়া প্ৰথমটি বঁটা যদিও সেই বঁটাই ভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰপ্ৰেমীক কিমান সন্তুষ্টি প্ৰদান কৰিছিল সেয়া এক বিচাৰ্য বিষয়। ভানু আথাইয়াৰ পিছতে ভাৰতবাসীৰ মনত আন এক প্ৰত্যাশাৰ সৃষ্টি কৰিছিল বিশ্ব-বিশ্ৰুত চলচ্চিত্ৰ পৰিচালক সত্যজিৎ ৰায়ে। দেশ-বিদেশৰ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চলচ্চিত্ৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহত ৰায়ৰ ছবিয়ে দেখুওৱা সাফল্যৰ সুবাদত তেওঁৰ ছবিয়ে এখন হ'লেও ভাৰতীয় ছবিক অস্কাৰধন্য কৰিব বুলি ভাৰতবাসীয়ে আশা পোষণ কৰিছিল যদিও ভাৰতবাসীৰ সেই প্ৰত্যাশাও পূৰণ নহ'ল। ১৯৯১ চনত সত্যজিৎ ৰায়ক অস্কাৰ প্ৰদান কৰা হ'ল তেওঁৰ জীৱনজোৰা কৃতিত্বৰ বাবে, কিন্তু তেওঁৰ কোনো এক বিশেষ ছবিৰ বাবে নহয়।

২০০৮ চনত ক'বলৈ গ'লে যেন ভাৰতলৈ অস্কাৰৰ সোঁত বৈছিল। এক দীৰ্ঘ সময়ৰ পৰিক্ৰমাত একেটা বছৰতে তিনিজনকৈ ভাৰতীয়ই অস্কাৰ বঁটা লাভ কৰাটো ভাৰতবাসীৰ বাবে এক কল্পনাৰো অগোচৰ কথা আছিল। অস্কাৰৰ তালিকাত নিজৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰা ৰাছেল পুকুট্টি (ছাউণ্ড মিক্সিং) ভাৰতবাসীৰ বাবে খুব এটা পৰিচিত নাম নাছিল যদিও এই তালিকাৰ আন দুগৰাকী, প্ৰতিগৰাকী ভাৰতীয়ৰে পৰিচিত এ আৰ ৰহমান (অৰিজিনেলস্ক'ৰ) আৰু গুলজাৰ (শ্ৰেষ্ঠ গীতিকাৰ)ৰ অস্কাৰপ্ৰাপ্তিৰ সংবাদে ভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰপ্ৰেমীক আনন্দিত কৰি তুলিছিল। অৱশ্যে ইয়াৰ পিছতো ক'ৰবাত ৰৈ গৈছিল সেই পূৰ্বৰ অসন্তুষ্টিৰ ৰেশ। কাৰণ এই কৃতিত্ব পূৰামাত্ৰাই ভাৰতৰ হৈ থকা নাছিল। ইয়াৰ সৰহভাগ কৃতিত্ব কাঢ়ি নিছিল এগৰাকী বিদেশী পৰিচালক ডেনী বয়েলে। তিনিগৰাকী ভাৰতীয়ই সেইবাৰৰ বঁটা লাভ কৰিছিল ডেনী বয়ল পৰিচালিত ছবি 'শ্লাম ডগ মিলিয়নায়াৰ'ৰ বাবে।

চলিত বৰ্ষটিত অস্কাৰৰ সৈতে পুনৰ সংপৃক্ত হৈ পৰিছে কেইগৰাকীমান ভাৰতীয়ৰ নাম। অৱশ্যে ভাৰতীয় চলচ্চিত্ৰ উদ্যোগে এশ বছৰ পূৰ্ণ কৰাৰ সময়তো অস্কাৰৰ মনোনয়নত নাই কোনো ভাৰতীয় ছবিৰ নাম। অনুৰাগ বসু পৰিচালিত ছবি 'বৰ্ফি'য়ে মনোনয়ন লাভ কৰিছিল যদিও শেষ মুহূৰ্তত 'ছৰ্ট লিষ্ট'ত নিজৰ নাম অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ সক্ষম নোহোৱাত প্ৰতিযোগিতাৰ পৰা বাহিৰ হ'বলগাত পৰে। সেই সূত্ৰে ভাৰতবাসীৰ বাবে পুনৰ আশা-ভৰসাৰ কাৰক হৈ পৰিছে বাহিৰৰ দেশৰ প্ৰযোজক-পৰিচালকসকলৰ ছবিসমূহ। সন্তুষ্টি মাথোঁ এটাই যে ইয়াৰ সৈতে জড়িত হৈ আছে কোনো ভাৰতীয় কলা-কুশলী। এইবাৰৰ অস্কাৰত ১২ টা শিতানত মনোনয়ন লাভ কৰি সৰ্বাধিক মনোনয়ন লাভকাৰী ছবি হিচাপে পৰিগণিত হৈছে ষ্টিফেন স্পিলবাৰ্গৰ 'লিংকন'। লিংকনৰ সৈতে ভাৰতৰ একমাত্ৰ যোগসূত্ৰটি হ'ল এই ছবিখনৰ প্ৰযোজনা সংস্থা 'ৰিলায়েন্স-ড্ৰিমৱৰ্কছ'ৰ স্বত্বাধিকাৰী, ভাৰতৰ বিশিষ্ট উদ্যোগপতি অনিল আম্বানী। 'লিংকন'ৰ পদকপ্ৰাপ্তিয়ে ভাৰতবাসীক উৎফুল্লিত কৰিবলৈ ইয়াতকৈ আৰু বেলেগ কাৰণ একো নাই। লিংকনৰ তুলনাত দ্বিতীয় সৰ্বাধিক মনোনয়ন লাভ কৰা ছবি 'লাইফ অৱ পাই'ক লৈ ভাৰতবাসীৰ প্ৰত্যাশা অধিক। কিয়নো এই ছবিৰ পৰিচালকগৰাকী বাহিৰৰ মুলুকৰ যদিও ইয়াৰ সৈতে জড়িত হৈ পৰিছে যথেষ্টসংখ্যক ভাৰতীয় কলা-কুশলী। ছবিৰ কাহিনীভাগৰ পৃষ্ঠভূমি ভাৰত হোৱাৰ সুবাদতেই সূৰয শৰ্মাৰ দৰে এগৰাকী অখ্যাত যুৱকে তাৰকালৈ পৰিৱৰ্তিত হোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰাৰ লগতে ইৰফান খান, আদিল হুছেইন, টাবু আদি প্ৰতিষ্ঠিত শিল্পীয়ে নিজৰ অভিনয় প্ৰতিভা বলিউডী পৰিসীমা অতিক্ৰমী এক বৃহৎ প্ৰেক্ষাপটলৈ আগুৱাই দিবলৈ সক্ষম হৈছে। অৱশ্যে 'লাইফ অৱ পাই'ক লৈ ভাৰতবাসী অধিক উৎফুল্লিত হোৱাৰ কাৰণ হ'ল— এ আৰ ৰহমানৰ পিছত পুনৰবাৰ আন এগৰাকী ভাৰতীয়ই 'বেষ্ট অৰিজিনেলস্ক'ৰ'-ৰ বাবে মনোনয়ন লাভ কৰিছে। বম্বে জয়শ্ৰী নামৰ এইগৰাকী কণ্ঠশিল্পীৰ সাফল্যক শুভেচ্ছা জনাইছে এ আৰ ৰহমানে। ভাৰতবাসীৰ বাবে আৰু এটা ভাললগা কথা এয়াই যে যদিও 'লাইফ অৱ পাই' মূলতঃ এখন হলিউডী ছবি, জয়শ্ৰীয়ে কণ্ঠ নিগৰোৱা গীতটি হ'ল এটি তামিল নিচুকণি গীত। বম্বে জয়শ্ৰীৰ কণ্ঠৰ যাদুই অস্কাৰৰ জুৰীসকলক কিদৰে প্ৰভাৱিত কৰে তাৰ বাবে আৰু কিছুদিন অপেক্ষা কৰিব লাগিব যদিও বৰ্তমান সময়ত ভাৰতবাসীৰ হাতত এনে খবৰবোৰক লৈ সুখী হোৱাৰ বাহিৰে আন কোনো গত্যন্তৰ নোহোৱা হৈছে। অৱশ্যে এইবাৰৰ অস্কাৰৰ মনোনয়নত 'লিংকন' আৰু 'লাইফ অৱ পাই'ৰ উপৰি আন এখন ছবিয়ে ভাৰতত চৰ্চা লাভ কৰিছে। ছবিখন হ'ল ব্ৰেডলী কুপাৰৰ 'দ্য ছিলভাৰ লাইনিং প্লেবুক'। ভাৰতত এই ছবিখন চৰ্চিত হোৱাৰ কাৰণ হ'ল এই ছবিখনৰ সৈতে জড়িত হৈ আছে এগৰাকী বৰ্ষীয়ান ভাৰতীয় অভিনেতা অনুপম খেৰ। ত্ৰিশটা বছৰৰ অভিনয় কেৰিয়াৰত অনুপম খেৰে বহুতো বঁটা-বাহনেৰে সন্মানিত হৈছে যদিও 'ছিলভাৰ লাইনিং প্লেবুক'ৰ অস্কাৰ অন্তৰ্ভুক্তি তেওঁৰ অভিনয় জীৱনৰ সৰ্বোচ্চ সন্মান বুলি অভিহিত কৰিছে অভিনেতাগৰাকীয়ে। এক দীৰ্ঘ সময় জুৰি বলীউডৰ সৈতে জড়িত থকা এগৰাকী ব্যক্তিৰ এই ভাষ্যই প্ৰমাণিত কৰিছে ভাৰতীয় শিল্পীৰ অস্কাৰৰ প্ৰতি থকা স্বাভাৱিক দুৰ্বলতাৰ কথা। ভাৰতীয় চিনেমাই এশ বছৰত ভৰি দিয়াৰ পিছতো সম্পূৰ্ণ নিজাকৈ এটা অস্কাৰ বঁটা পোৱাৰ সপোন এতিয়াও অপূৰণ হৈয়েই আছে। সেয়েহে পৃথিৱীৰ ভিতৰতে সৰ্বাধিক ছবি নিৰ্মাণকাৰী দেশ হিচাপে পৰিগণিত হোৱাৰ পিছতো ভাৰতবাসীৰ অস্কাৰ লাভৰ প্ৰত্যাশা আজিও নিৰ্ভৰশীল হৈ আছে বিদেশী প্ৰযোজক-পৰিচালকৰ ওপৰত; য'ত সামান্যতম ভাৰতীয় নিৰ্যাসেই হৈছে আমাৰ চৰমতম প্ৰাপ্তি।